

Project 'Waterdunen'

Toetsingsadvies over het milieueffectrapport

29 maart 2007 / rapportnummer 1682-78

commissie voor de milieueffectrapportage

Gedeputeerde Staten van Zeeland
Postbus 165
4330 AD MIDDELBURG

uw kenmerk
RMW0700380

uw brief
9 januari 2007

ons kenmerk
1682-79/Jj/hb

onderwerp
Toetsingsadvies over het MER Project
'Waterdunen'

doorkiesnummer
(030) 234 76 40

Utrecht,
29 maart 2007

Geacht College,

Met bovengenoemde brief stelde u (als coördinerend bevoegd gezag) de Commissie voor de milieueffectrapportage (m.e.r.) in de gelegenheid een toetsingsadvies uit te brengen over een milieueffectrapport (MER) ten behoeve van de besluitvorming over Project 'Waterdunen'.

Overeenkomstig artikel 7.26 van de Wet milieubeheer (Wm) bied ik u hierbij het advies van de Commissie aan.

De Commissie hoopt met haar advies een constructieve bijdrage te leveren aan de besluitvorming. Zij zal graag vernemen hoe u gebruik maakt van haar aanbevelingen. Dit houdt in dat de Commissie graag het (ontwerp)besluit en de evaluatiedocumenten krijgt toegestuurd.

Hoogachtend

dr. ir. G. Blom
Voorzitter van de werkgroep m.e.r.
Project Waterdunen

Postadres Postbus 2345
3500 GH UTRECHT
Bezoekadres Arthur van Schendelstraat 800
Utrecht

telefoon (030) 234 76 66
telefax (030) 233 12 95
e-mail mer@eia.nl
website www.commissiemer.nl

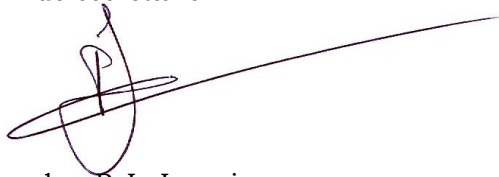
Toetsingsadvies over het milieueffectrapport Project 'Waterdunen'

Advies op grond van artikel 7.26 van de Wet milieubeheer over het milieueffectrapport over Project 'Waterdunen',

uitgebracht aan Gedeputeerde Staten van de Provincie Zeeland (*coördinerend bevoegd gezag*) door de Commissie voor de milieueffectrapportage;
namens deze

de werkgroep m.e.r.
Project 'Waterdunen',

de secretaris

A handwritten signature in black ink, consisting of a large, stylized 'P' and 'J' intertwined, with a long horizontal stroke extending to the right.

drs. P.J. Jongejans

de voorzitter

A handwritten signature in black ink, featuring a circular initial 'G' followed by several wavy, connected strokes.

dr.ir. G. Blom

Utrecht, 29 maart 2007

INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING	1
2. OORDEEL OVER HET MER	2
2.1 Algemeen	2
3. OVERIGE OPMERKINGEN OVER HET MER EN AANBEVELINGEN	3
3.1 Dynamiek en gebiedsontwikkeling	3
3.2 Effecten van transport en overslag van zand	4
3.3 Kustversterking.....	5
3.4 Alternatieven en varianten.....	5
3.5 Beheer en onderhoud	6
3.6 Effectbeoordeling	6

BIJLAGEN

1. Brief van het bevoegd gezag d.d. 9 januari 2007 waarin de Commissie in de gelegenheid wordt gesteld om advies uit te brengen
2. Kennisgeving d.d. 12 januari 2007
3. Projectgegevens
4. Lijst van inspraakreacties en adviezen

1. INLEIDING

De gemeente Sluis, recreatieondernemer Molecaten, de provincie Zeeland en het Zeeuws Landschap hebben gezamenlijk het voornemen het plan Waterdunen nabij Nieuwe Sluis in West Zeeuwsch-Vlaanderen uit te voeren. In het plan wordt kustversterking gecombineerd met de ontwikkeling van hoogwaardige verblijfsrecreatie en nieuwe natuurgebieden. De kustzone van het gebied West Zeeuwsch-Vlaanderen is één van de acht door het Rijk aangewezen prioritaire zwakke schakels, waarvan de kustzone van het projectgebied Waterdunen een onderdeel vormt. Dit gebied is in het kader van de Nota Ruimte genoemd als voorbeeldproject voor ontwikkelingsplanologie. Het MER is opgesteld ten behoeve van de (ontwerp)besluiten over het vaststellen van het bestemmingsplan door de gemeenteraad van Sluis en de goedkeuring van het kustverdedigingsplan en het verlenen van een ontgrondingsvergunning door Gedeputeerde Staten van de provincie Zeeland.

Bij brief van 9 januari 2007 heeft de provincie Zeeland als coördinerend bevoegd gezag de Commissie voor de milieueffectrapportage (m.e.r.) in de gelegenheid gesteld om advies uit te brengen over het opgestelde milieueffectrapport (MER). Het MER is op 12 januari 2007 ter inzage gelegd¹. Het advies is opgesteld door een werkgroep van de Commissie voor de m.e.r.² De werkgroep treedt op namens de Commissie voor de m.e.r. en wordt verder in dit advies 'de Commissie' genoemd. De Commissie heeft kennis genomen van de inspraakreacties en adviezen³, die zij van het bevoegd gezag heeft ontvangen en heeft deze betrokken bij haar advies.

Het MER is niet samen met de (ontwerp)besluiten ter visie gelegd. Door het ontbreken van de (ontwerp)besluiten heeft de Commissie niet kunnen beoordelen of het MER inderdaad aan deze besluiten ten grondslag kan liggen. Wanneer het bevoegde gezag daarover twijfelt, of wanneer er bij de ter visie legging van de (ontwerp)besluiten nog relevante inspraak over het MER naar voren komt, kan het bevoegde gezag overwegen advies van de Commissie te vragen.

Op grond van artikel 7.26, lid 1 van de Wm toetst de Commissie:

- aan de richtlijnen van het MER, zoals vastgesteld op 14 maart 2006;
- op eventuele onjuistheden;
- aan de wettelijke regels voor de inhoud van een MER⁴.

Tijdens de toetsing inventariseert de Commissie eerst of er tekortkomingen zijn in het voldoen aan de wettelijke vereisten en de richtlijnen en gaat zij na welke onderdelen van het MER in aanmerking komen voor een positieve vermelding. Vervolgens beoordeelt de Commissie de ernst van de tekortkomingen. Daarbij staat de vraag centraal of de benodigde informatie aanwezig is om het milieubelang een volwaardige plaats te geven bij de besluiten over het

¹ Zie bijlage 2.

² Zie bijlage 3 voor de samenstelling van de werkgroep en andere projectgegevens.

³ Zie bijlage 4 voor een lijst hiervan.

⁴ Wm, artikel 7.10

vaststellen van het bestemmingsplan, de goedkeuring van het kustverdedigingsplan en het verlenen van de ontgrondingsvergunning.

Is dat naar haar mening niet het geval dan betreft het een *essentiële tekortkoming*. De Commissie zal dan adviseren tot een aanvulling. Overige tekortkomingen worden in het toetsingsadvies opgenomen, voor zover ze kunnen worden verwerkt tot duidelijke aanbevelingen voor het bevoegde gezag. Deze werkwijze impliceert dat de Commissie zich in het advies tot hoofdzaken beperkt en niet ingaat op onjuistheden of onvolkomenheden van ondergeschikt belang.

2. OORDEEL OVER HET MER

2.1 Algemeen

De Commissie is van oordeel dat **de essentiële informatie in het MER aanwezig** is. Wel zijn bij de uitwerking van het voorkeursalternatief meer gedetailleerde berekeningen nodig, die zouden kunnen leiden tot aanpassing van het ontwerp⁵. De Commissie beveelt aan hiervoor bij besluitvorming voldoende ruimte te laten.

Het MER is goed leesbaar en voorzien van de daarvoor benodigde illustraties. De alternatieven, het beoordelingskader en de milieugevolgen zijn voldoende in beeld gebracht om bij de besluitvorming het milieubelang een volwaardige plaats te kunnen geven.

Uit de modelberekeningen voor het intergetijdengebied wordt aannemelijk gemaakt dat de gewenste dynamiek – die de voorwaarde vormt voor de gewenste natuurontwikkeling – in het gebied haalbaar is. De berekeningen bevatten echter onzekerheden, waardoor deze conclusie in het vervoltraject nader en afdoende zal moeten worden onderbouwd op basis van een definitief gekozen ontwerp voor het gebied. Bij de uitwerking van het voorkeursalternatief zou met meer gedetailleerde berekeningen onderbouwd moeten worden dat de gestelde doelen ook in de praktijk haalbaar zijn, dan wel dat er voldoende (bij)stuuringsmogelijkheden zijn in uitvoering en/of beheer⁶ zodat de gestelde doelen alsnog kunnen worden behaald.

Verder ontbreekt in het MER inzicht in de milieueffecten van de aanvoer, de eventuele overslag en/of tijdelijke opslag en het in het werk brengen van het benodigde zand.

Een toelichting op deze punten en aanvullende aanbevelingen die van belang zijn voor de besluitvorming zijn opgenomen in hoofdstuk 3.

⁵ In het MER is nog geen voorkeursalternatief benoemd. De keuze wordt in een later stadium gemaakt bij de vaststelling van het kustversterkingsplan en bestemmingsplan.

⁶ Bijvoorbeeld het niet uitsluiten van een gescheiden in- en uitlaatduiker.

3. OVERIGE OPMERKINGEN OVER HET MER EN AANBEVELINGEN

3.1 Dynamiek en gebiedsontwikkeling

Het realiseren van nieuw intergetijdengebied/natuurgebied met dezelfde ruimtelijke en ecologische kwaliteit als van bestaande, natuurlijke schorren en slikken blijkt in de praktijk veelal niet eenvoudig te zijn. Met name het realiseren van de benodigde abiotische randvoorwaarden kan hierbij een probleem zijn. Problemen die zich hierbij in algemene zin kunnen voordoen zijn:

- de abiotische randvoorwaarden kunnen maar ten dele worden gerealiseerd, waardoor de dynamiek beperkt is;
- de wederzijdse relaties tussen abiotische randvoorwaarden, hydrodynamische condities, morfologisch gedrag en ecologische respons voor natuurlijke systemen worden nog maar ten dele begrepen.

Slechts in beperkte mate kan men terugvallen op praktijkervaring van soortgelijke projecten. In het MER is gekozen voor een modelbenadering met het 1D model SOBEK om een inschatting te maken van het ontstaan van dynamiek in het nieuwe intergetijdengebied. De werkwijze en resultaten van deze modelbenadering worden nader toegelicht in de nota "Inlaatduiker Waterdunen". Op verzoek van de Commissie is deze informatie aangevuld met een aanvullend memo en achtergrondrapport modellering.⁷ Hoewel de aanvullingen meer inzicht geven in de wijze van modellering en de nauwkeurigheid van de modelresultaten blijft er onzekerheid over het ontstaan van voldoende dynamiek bestaan⁸. De marges in de modelresultaten voor de situatie met een aparte in- en uitlaatduiker (zoals in het alternatief Natuurlijk Waterdunen) zijn overigens aanzienlijk groter dan bij een gecombineerde in- en uitlaatduiker, waardoor deze situatie meer sturingsmogelijkheden biedt.

Eén van de doelstellingen van het project Waterdunen is de realisatie van 150 hectare kernnatuur met Ecologische Hoofdstructuur (EHS)-kwaliteit, met de wens om hier zoute estuariene natuur van te maken. Zoals in het MER geconstateerd wordt, is de grootte van de dynamiek in belangrijke mate bepalend voor de soortenrijkdom en de productiviteit van het systeem⁹. De dynamiek wordt in hoge mate bepaald door de dagelijkse waterstandfluctuatie, in combinatie met de daaraan gerelateerde stromingen. Hoe meer dit kan worden toegelaten tot het gebied hoe beter dit is voor de natuurkwaliteit. Daar

⁷ Het aanvullend memo en de achtergrondrapportage modellering zijn niet ter inzage gelegd. De Commissie adviseert om deze aanvullingen bij het (ontwerp)besluit alsnog ter inzage te leggen.

⁸ Deze onzekerheid is het gevolg van verschillende elementen en factoren. Een aantal kan met name worden genoemd:

- het ontbreken van de mogelijkheid van calibratie en validatie van het gehanteerde model (het afwezig zijn van een reeds bestaand intergetijdengebied ontnemt de modelgebruikers de mogelijkheid om het model voor een goed gedefinieerde uitgangssituatie te toetsen, calibreren en valideren);
- het schetsmatige karakter van het voorlopige ontwerp, m.a.w. de wijze waarop de topografie en de doorsnede van de geulen is geschematiseerd;
- de wijze waarop wordt gerekend in het intergetijdengebied (gebieden die deels droogvallen).

⁹ Een grote dynamiek zorgt voor gradiënten in vooral stofconcentraties (o.a. zout, voedingsstoffen, zuurstof) en vochtigheid. Er treedt een betere doorstroming op. Bij een grote dynamiek komt een grote hoeveelheid water het gebied binnen en komen veel voedingsstoffen beschikbaar voor het gebied. Een grote dynamiek leidt ook tot meer hoogteverschillen en verschuivende patronen. Dit alles resulteert in een veelheid aan standplaatsen voor een diverse vegetatiesamenstelling en daarmee ook voor veel dierlijke organismen (van geulen tot onbegroeide slikken, die dagelijks kort droogvallen, en van begroeide slikken die dagelijks kort overstroomd worden tot ruige schorren).

staat tegenover dat een grotere fluctuatie in waterstanden zou kunnen leiden tot ongewenste effecten in de omgeving¹⁰. Daarvoor kunnen extra maatregelen noodzakelijk zijn. Om ook op termijn de gewenste waterfluctuaties en daarmee de kernnatuur te handhaven is inzicht in de onderhoudsinspanning en onderhoudsoptimalisatie in relatie tot sedimentatie een belangrijk aandachtspunt (zie ook § 3.4.)

De Commissie adviseert bij de uitwerking van het voorkeursalternatief:

- een meer gedetailleerde modelbenadering te kiezen, gebaseerd op een detailontwerp van het gebied, en op basis van deze berekeningen voor het gekozen alternatief aan te tonen dat de gewenste natuurwaarden duurzaam ontwikkeld en behouden kunnen worden;
- indien niet aangetoond kan worden dat het voorkeursalternatief aan de gestelde doelen zal voldoen, aantonen dat er voldoende bijsturingsmogelijkheden zijn om te garanderen dat de (natuur)doelen alsnog gerealiseerd worden;
- maatregelen om wateroverlast ter plaatse van woningen in het plangebied te voorkomen robuust en voldoende flexibel te ontwerpen, rekening houdend met onvoorziene situaties in de toekomst;
- aan te geven welke bijsturingsmogelijkheden er zijn om een eventuele toename van zoute kwel op de omgeving te voorkomen. Op basis van monitoring kan vervolgens "bewaakt" worden in hoeverre bijsturing nodig is.

3.2 Effecten van transport en overslag van zand

In het MER worden de effecten van zandwinning en –transport niet beschreven. Voor de volledige beschrijving van de gevolgen van zeezandwinning wordt verwezen naar 'een aparte milieueffectrapportage voor het winnen van zand op zee in de periode 2008-2015'. Voor de winning van suppletiezand en zand voor zwakke schakels is voor de periode 2007 het MER 'Winning suppletiezand Noordzee 2007'¹¹ opgesteld, terwijl voor de daarop volgende periode de startnotitie 'Winning suppletiezand Noordzee 2008 t/m 2012'¹² is gepubliceerd. De Commissie constateert dat:

- de winning van zand benodigd voor het project Waterdunen aan bod zal komen in het MER 'Winning suppletiezand Noordzee 2008 t/m 2012';
- de effecten van transport en suppletie van zand vóór de kust in het genoemde MER meegenomen zullen worden bij de cumulatieve effecten van de zandwinning;
- de plaats waar en de wijze waarop het benodigde zand voor het project Waterdunen aan de wal zal worden gebracht (naar verwachting) niet in het MER 'Winning suppletiezand Noordzee 2008 t/m 2012' zal worden beschreven;

¹⁰ In verschillende inspraakreacties (onder meer nummers 14, 16, 18, 19, 37, 38) wordt bezorgdheid geuit over wateroverlast en/of toename van zoute kwel als gevolg van de gebiedsontwikkeling, mede gezien de te verwachten zeespiegelstijging. Op basis van het MER kan geconcludeerd worden dat niet direct wateroverlast of zoute kwel te verwachten zijn. Toch is het raadzaam om uitgaande van een voorzorgsprincipe deze twee effecten goed in beeld te houden en tijdig passende acties te ondernemen.

¹¹ Voor het in 2007 te winnen zand uit de Noordzee om te gebruiken bij het reguliere kustonderhoud en bij verbetering van enkele Zwakke Schakels in de kustverdediging is in 2006 een m.e.r.-procedure opgestart. De Commissie heeft op 22 februari 2007 een toetsingsadvies over het MER "Winning suppletiezand Noordzee 2007" uitgebracht (adviesnummer 1741).

¹² Voor de winning van zand uit de Noordzee in de periode 2008-2012 om de bestaande kustlijn en kustfundament te behouden als onderdeel van de bescherming tegen de zee (inclusief Zwakke Schakels) is eind 2006 een nieuwe m.e.r.-procedure gestart. Hierover heeft de Commissie op 20 februari 2007 een richtlijnen advies (adviesnummer 1852) uitgebracht.

- een beschrijving van de wijze waarop het zand vanaf de wal getransporteerd zal worden naar het werk en daar al dan niet via overslag en/of tussenopslag in het werk zal worden gebracht in het onderhavige MER ontbreekt.
- De Commissie adviseert bij de uitwerking van het voorkeursalternatief aan te geven welke keuzes worden gemaakt voor de winning, de aanvoer, de plaats en wijze van overslag en het transport van het zand naar het werk en effecten die bij de uitwerking van belang zijn alsnog te onderzoeken.

3.3 Kustversterking

Het project Waterdunen heeft een sterke relatie met het project Zwakke Schakel West Zeeuwsch-Vlaanderen. Voor beide projecten is één startnotitie gepubliceerd. De projecten worden echter in twee gescheiden MER-en uitgewerkt. In het MER Zwakke Schakel West Zeeuwsch-Vlaanderen zal de integrale afweging in relatie tot kustveiligheid en kustmorfologie gemaakt worden. In het MER Waterdunen wordt geen informatie gegeven over de aansluitende trajecten, waardoor inzicht in de samenhang ontbreekt.

- De Commissie adviseert deze integrale afweging nadrukkelijk te betrekken bij de besluitvorming over Waterdunen.

3.4 Alternatieven en varianten

Referentiesituatie

In het MER is geen nulalternatief of referentiesituatie onderscheiden met als motivering dat dit zou neerkomen op ‘niets doen’ en dat dit bestuurlijk niet acceptabel is. Met referentiesituatie wordt echter bedoeld de huidige situatie en autonome ontwikkeling tezamen. De Commissie heeft in het richtlijnenadvies gevraagd om als referentie uit te gaan van de maatregelen bij autonome ontwikkeling qua kustveiligheid en verbetering van de ruimtelijke kwaliteit. Dit houdt in dat het zorgdragen voor een veiligheidsniveau van 1: 4000 onderdeel zou moeten uitmaken van de referentie. Concreet betekent dit dat de referentiesituatie gelijk zou moeten zijn aan het alternatief ‘Veilig zonder Waterdunen’.

- De Commissie adviseert bij de uitwerking van het voorkeursalternatief helder en eenduidig aan te geven welke maatregelen behoren tot de autonome ontwikkeling en welke maatregelen onderdeel uitmaken van de voorgenomen activiteit.

Varianten

Naast alternatieven komt in het MER een drietal varianten aan bod. De milieueffecten van deze varianten worden niet volledig uitgewerkt, hoewel er significante effecten kunnen zijn en de effecten van deze varianten per alternatief verschillen¹³. Behalve de genoemde varianten zijn andere variaties op de alternatieven denkbaar om het doelbereik te vergroten en/of milieueffecten te beperken¹⁴.

¹³ De variant “nieuwe Slikkenburgseweg” heeft bijvoorbeeld aanzienlijke negatieve effecten op het aspect natuur in het alternatief Natuurlijk Waterdunen.

¹⁴ Bijvoorbeeld het concept van de gescheiden in- en uitlaatduiker toepassen bij andere alternatieven of een alternatieve ligging van de nieuwe Slikkenburgseweg, waarbij het Zandertje verkeersluw wordt gemaakt en de negatieve effecten op de natuur toch worden beperkt.

- De Commissie adviseert om – indien voor een van de varianten of een combinatie daarvan wordt gekozen – expliciet in beeld te brengen welke milieueffecten (positief en negatief) deze variant heeft ten opzichte van de oorspronkelijke alternatieven.

3.5 Beheer en onderhoud

Voor de ontwikkeling en instandhouding van het gebied met de gewenste natuur is het beheer en onderhoud essentieel. De wijze en mate van beheer komt in het MER wel aan de orde, maar moet in het vervolg verder worden uitgewerkt. De Commissie plaatst de volgende kanttekeningen:

- er is nader onderzoek nodig om te bepalen in welke mate aanslibbing van het gebied zal plaatsvinden;
- afhankelijk van de aanslibbing (en de daarmee samenhangende waterkwaliteit) zal bepaald moeten worden hoe vaak en op welke wijze onderhoudswerkzaamheden in het gebied nodig zijn;
- de mate van aanslibbing is voor een belangrijk deel afhankelijk van de reeds genoemde dynamiek en verversing in het gebied. Door de dynamiek (bij) te sturen kan de aanslibbing en daarmee het beheer wellicht worden beperkt;
- het is nog onduidelijk of de bouwvoor overal in het gebied wordt verwijderd. Is dit niet het geval dan zullen deze delen, die nooit bij vloed overspoeld worden doordat er een beperking zit aan de hoogte van het waterpeil, een ruige, meer "zoete" begroeiing herbergen, waarin ook struweel op kan gaan slaan. Dit zou tot dure extra beheeringrepen kunnen leiden;
- intensief beheer en onderhoud kan leiden tot instabiliteit (van oevers, schorren en slikken) en verstoring van natuur;
- gezien de vele onzekerheden is nog onduidelijk tot welke beheerkosten de alternatieven leiden¹⁵.

De Commissie adviseert bij de nadere uitwerking van het voorkeursalternatief:

- op basis van nader onderzoek naar de dynamiek en sedimentatie in het gebied aan te geven welke gevolgen er zijn voor het beheer van het gebied;
- aan te geven welke sturingsmogelijkheden er zijn om het gebied met de gewenste kwaliteit tot stand te brengen en/of in stand te houden¹⁶;
- met belanghebbenden tijdig afspraken vast te leggen over de uitgangspunten en te bereiken doelen, de wijze, de frequentie, de organisatie en de kosten van het beheer en onderhoud van het gebied en het beheer van de in- en uitlaatduiker(s).

3.6 Effectbeoordeling

De beoordeling van de alternatieven in het MER suggereert dat er duidelijke verschillen tussen de alternatieven zijn. Het MER heeft zich in eerste instantie vooral gericht op de onderlinge vergelijking van de effecten van de alternatieven. De beoordeling van de effecten wordt echter deels gebaseerd op aannames en de scores in de tabellen zijn niet altijd transparant. De verschillen tussen de alternatieven met Waterdunen zijn voor de meeste milieuaspecten gering, behalve in kosten en natuuropbrengst. Het alternatief Natuurlijk Wa-

¹⁵ Zie ook inspraakreactie 26 (bijlage 4), waarin nadrukkelijk aandacht gevraagd wordt voor het noodzakelijke beheer en onderhoud, de organisatie daarvan en de (verdeling van) kosten.

¹⁶ De Commissie sluit niet uit dat een gescheiden in- en uitlaat daarbij noodzakelijk is.

terdunen scoort bijvoorbeeld op waterkwaliteit, recreatie, landschapstructuur en ruimtelijke visuele kwaliteit slechter dan Gevarieerd Waterdunen, maar de verschillen zijn in feite klein en de argumentatie is niet overal expliciet.

De Commissie plaatst verder de volgende kanttekeningen bij de effectbeoordeling:

- Bij de beoordeling van het aspect 'veiligheid' in het MER bieden alle alternatieven in feite hetzelfde beschermingsniveau (1: 4000). Door de verschillende planhorizon (50 versus 200 jaar) bieden de alternatieven met Waterdunen echter een 'overruimte' aan veiligheid op een deel van het traject. De gevolgde werkwijze geeft daardoor, voor de kostenvergelijking tussen het alternatief Veilig zonder Waterdunen en de alternatieven met Waterdunen, een vertekend beeld¹⁷;
 - In het MER wordt aangenomen dat variatie (tussen duinlandschap en schorren) in ligging van de recreatieverblijven hoog gewaardeerd wordt door recreanten. Deze aanname wordt niet onderbouwd;
 - Bij recreatie verschilt de waardering voor het alternatief Natuurlijk Waterdunen binnen het MER¹⁸. De totaalscore volgt niet logisch uit de deelresultaten voor wat betreft de alternatieven Gevarieerd en Natuurlijk;
 - De verwachte verkeerstoename, vooral op piekdagen, lijkt – gezien de verwachte stijging van het aantal dagrecreanten – erg beperkt¹⁹. De effecten van een grote onthaalparking en mogelijke parkeeroverlast op piekdagen zijn niet beoordeeld;
 - Bij de effectbeschrijvingen is niet aangegeven dat in het kader van de Flora- en Faunawet ontheffing aangevraagd moet worden voor vogels, behalve voor de steenuil. Gezien de aard van de activiteiten is het aannemelijk dat deze ontheffing voor meerdere vogelsoorten nodig is.
- De Commissie adviseert bovenstaande punten bij besluitvorming te verduidelijken en – waar relevant – nader uit te werken voor het voorkeursalternatief.

¹⁷ Na elke 50 jaar worden in het alternatief Veilig zonder Waterdunen vervolginvesteringen verondersteld om de veiligheid op het beschermingsniveau van 1:4.000 te houden. Deze vervolginvesteringen tellen nauwelijks mee in de contante waardeberekeningen vanwege het lange termijnkarakter. In de alternatieven met Waterdunen wordt direct het beschermingsniveau voor 200 jaar op orde gebracht. De additionele investeringen hiervoor (t.o.v. 50 jaar) tellen veel zwaarder mee in de NCW-berekeningen, aangezien deze kosten direct bij aanvang van het project al gemaakt worden.

¹⁸ Tabellen 7.9, 7.10 en 7.11 in hoofdstuk 7 van het MER laten subtiele verschillen zien in scores.

¹⁹ Zie diverse inspraakreacties (onder andere nummers 8, 12, 18, 25, 28, 29, 31, 36, 37 en 42) waarin bezorgdheid wordt geuit over de verkeerstoename, pieken in verkeersbelasting en de daaruit volgende overlast voor omwonenden.

BIJLAGEN

bij het toetsingsadvies over het milieueffectrapport
Project 'Waterdunen'

(bijlagen 1 t/m 4)

BIJLAGE 1

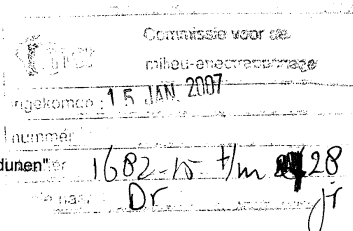
Brief van het bevoegd gezag d.d. 9 januari 2007 waarin de Commissie in de gelegenheid wordt gesteld om advies uit te brengen

Directie Ruimte, Milieu en Water

Het Groene Woud 1 Middelburg Postadres: postbus 165 4330 AD Middelburg
telefoon (0118) 63 17 00 fax (0118) 63 47 56

bericht op brief van: - Commissie voor de MER
uw kenmerk: - Postbus 2345
ons kenmerk: RMW0700380 3500 GH UTRECHT
afdeling: Ruimtelijke Ontwikkeling
bijlage(n): publicatie + 10 exemplaren MER
behandeld door: L. Caljouw
doorkiesnummer: 0118-631926
onderwerp: Advies Milieu Effect Rapport project "Waterdunen"

verzonden: 10 JAN. 2007 Middelburg, 9 januari 2007

Geachte Commissie,

Voor het opstellen van een MER voor het project "Waterdunen" zijn door uw commissie advies-richtlijnen uitgebracht. Met inachtneming van enkele aanbevelingen, naar voren gebracht door het Rijkspartnersoverleg en het project "Waterdunen", hebben wij deze richtlijnen op 14 maart 2006 vastgesteld. Van dit besluit hebben wij u schriftelijk op de hoogte gesteld.

Het MER voor het project "Waterdunen" is thans gereed. Bij toetsing aan de richtlijnen hebben wij geconcludeerd dat het rapport voldoet aan de daaraan gestelde eisen en dat het MER kan worden vrijgegeven voor inspraak en advies.

Het MER zal vanaf 12 januari 2007 voor een ieder gedurende een periode van 6 weken ter inzage liggen en bestaat de mogelijkheid een zienswijze in te dienen.

Op 30 januari 2007 is er van 19.00 tot 22.00 uur een inloopavond gepland in de Napoleonhoeve te Breskens.

Het MER is tevens in te zien via de website van het project Zwakke Schakels Zeeland (www.zeeland.nl/zwakkeschakels).

Wij verzoeken u binnen een periode van 5 weken na afloop van de periode van ter inzage legging uw advies te willen uitbrengen. Daartoe zullen wij u een kopie toezenden van de ingekomen zienswijzen.

Hoogachtend,

drs. C.J. Colijn,
directeur Directie Ruimte, Milieu en Water.

RMW001

BIJLAGE 2

Kennisgeving van het milieueffectrapport in "het Abdijnieuws" d.d. 10 januari 2007

1682-16

Inspraak op de milieueffectrapportage voor de uitvoering van het project "Waterdunen"

Gedeputeerde Staten van Zeeland, burgemeester en wethouders van de gemeente Sluis en de staatssecretaris van Verkeer en Waterstaat maken op grond van de Wet Milieubeheer het volgende bekend:

Het project Waterdunen

De provincie Zeeland, de gemeente Sluis, de Stichting Het Zeeuwse Landschap en Molecaten B.V. willen in het kustgebied ten oosten van de kern Breskens, omsloten door de Noordzeekust, de Walendijk, Puijendijk, Hogedijk, Nollejesdijk en de Kieweg het project "Waterdunen" realiseren. Aanleiding tot dit plan vormt de aanwezigheid van een "zwakke schakel" in de Panoramadijk ter hoogte van het uitwateringsgemaal. Versterking van de kustverdediging maakt verplaatsing van de achter de dijk gelegen camping Napoleon Hoeve noodzakelijk. Verplaatsing van deze camping gaat gepaard met ontwikkeling van een nieuw toeristisch product, bestaande uit een duincamping, een hotel en gebouwde verblijfseenheden. Deze verblijfsrecreatie wordt ingepast in een natuurgebied dat een functie zal vervullen voor trekvogels en via een afsluitbare duiker in verbinding staat met de Noordzee. Via wandelpaden en vogelkijkhutten wordt het gebied optimaal beleefbaar gemaakt. Tot slot voorziet het plan in de aanleg van een parkeerplaats voor de opvang van strandbezoekers.

De rol van de overheid

Het besluit of het plan "Waterdunen" zal worden uitgevoerd en zo ja, op welke wijze, wordt genomen via een herziening van het bestemmingsplan van de gemeente Sluis en het vaststellen van een kustversterkingsplan. De milieueffectrapportage (m.e.r.) levert informatie om deze besluiten weloverwogen te kunnen nemen.

De milieueffectrapportage

Voor het plan "Waterdunen" zijn verschillende varianten ontwikkeld. In de milieueffectrapportage zijn de effecten die deze varianten hebben op de omgeving op het gebied van natuur, landschap, bodem, water, landbouw, verkeer en economie onderzocht. In de m.e.r. is een meest milieuvriendelijk alternatief opgenomen.

Opvragen en inzien van de stukken

De stukken liggen op verschillende locaties voor u ter inzage. U kunt tijdens de openingsuren terecht bij:

- Informatiecentrum Provincie Zeeland, Nieuwe Burg 42 te Middelburg;
- het gemeentehuis van Sluis, Raadhuisplein 1 te Oostburg;
- het stadskantoor in Aardenburg, Markt 7 te Aardenburg;
- het Belfort, Grootte Markt 1 te Sluis: op afspraak via tel. 0117-475578;
- de openbare bibliotheken te Breskens, Oostburg, Sluis en Aardenburg;
- Waterschap Zeeuws-Vlaanderen, Kennedylaan 1 te Terneuzen;
- Rijkswaterstaat Zeeland, Poelendaalesingel 18 te Middelburg.

Alle stukken zijn tevens te raadplegen via de website van het projectbureau Zwakke Schakels Zeeland www.zeeland.nl/zwakkeschakels.

Wanneer u de stukken buiten kantooruren wilt inzien of wanneer u een kopie van de stukken wilt ontvangen, kunt u contact opnemen met de Provincie Zeeland, directie Ruimte Milieu en Water, telefoonnummer 0118-631794.

Voor een mondelinge toelichting kunt u eveneens contact opnemen met de Provincie Zeeland, directie Ruimte, Milieu en Water via telefoonnummer 0118-631926 of 0118-631715.

Inloopavond

Op dinsdag 30 januari 2007 is er van 19.00 uur tot 22.00 uur een inloopavond in het restaurant van camping Napoleon Hoeve, Zandertje 30 te Breskens. U kunt daar terecht voor informatie over het project "Waterdunen", de m.e.r. en de verdere procedure voor de realisatie van dit plan.

Inspraak

Reageren op de m.e.r. kan door gebruik te maken van de inspraakmogelijkheid. De inspraakreacties worden gebundeld in een rapport en betrokken bij de besluitvorming door de verschillende overheden.

Wanneer en hoe kunt u inspreken?

De inspraakperiode loopt van vrijdag 12 januari tot en met vrijdag 23 februari 2007. Een zienswijze op de m.e.r. is alleen mogelijk indien u van mening bent dat de m.e.r. niet voldoet aan de wettelijke eisen of onjuistheden bevat.

U kunt uw zienswijze schriftelijk indienen bij Coördinatie inspraak "Waterdunen", p/a Directie Ruimte, Milieu en Water, Postbus 165, 4330 AD Middelburg. Mondeling kan ook, door te bellen naar 0118-631926 of 0118-631715. Als u dat wenst, kunt u vragen om vertrouwelijke behandeling van uw persoonlijke gegevens.

Verdere procedure

Na ontvangst van uw zienswijze ontvangt u een ontvangstbevestiging en een toelichting op de verdere procedure.

BIJLAGE 3

Projectgegevens

Initiatiefnemers: Provincie Zeeland, gemeente Sluis, Molecaten B.V en Stichting Het Zeeuws Landschap

Bevoegd gezag: Gedeputeerde Staten van Zeeland, mede namens de gemeenteraad van Sluis en de Staatssecretaris van Verkeer en Waterstaat

Besluiten:

- Goedkeuring van kustversterkingsplan (art. 7, 1^e lid, van de Wet op de Waterkering) door GS
- Vaststelling bestemmingsplan gemeente Sluis

Categorie Gewijzigd Besluit m.e.r. 1994: C9, C10.1, C12.1, C16.1

Activiteit: Plan voor kustverbetering in combinatie met ontwikkeling van natuur- en recreatiegebied met een oppervlakte van circa 300 hectare.

Procedurele gegevens:

kennisgeving startnotitie: 30 november 2005

richtlijnenadvies uitgebracht: 13 februari 2006

richtlijnen vastgesteld: 14 maart 2006

kennisgeving MER: 12 januari 2007

toetsingsadvies uitgebracht: 29 maart 2007

Bijzonderheden:

De initiatiefnemers hebben het voornemen om de kustversterking ten westen van Breskens – onderdeel van de “Zwakke Schakel West Zeeuwsch-Vlaanderen” – te combineren met de ontwikkeling van hoogwaardige verblijfsrecreatie en nieuw natuurgebied, genaamd Waterdunen. De initiatiefnemers hebben een MER opgesteld, op basis waarvan een keuze voor een voorkeursalternatief zal worden gemaakt.

De Commissie is van oordeel dat de essentiële informatie in het MER aanwezig is. Wel zijn bij de uitwerking van het voorkeursalternatief meer gedetailleerde berekeningen nodig, die zouden kunnen leiden tot aanpassing van het ontwerp. De Commissie beveelt aan hiervoor bij besluitvorming voldoende ruimte te laten. Verder doet de Commissie aanbevelingen met onder andere betrekking tot:

- de voor de gebiedsontwikkeling benodigde dynamiek;
- effecten van transport en overslag van zand;
- de koppeling met het project Zwakke Schakel West Zeeuwsch-Vlaanderen;
- het beheer en onderhoud van het gebied.

Samenstelling van de werkgroep:

ir. J.H.J. van der Gun

prof.dr. P. Hoekstra

ir. W.H.A.M. Keijsers

drs. J. Klooster

drs. Y.J. van Manen

dr.ir. G. Blom (voorzitter)

Secretaris van de werkgroep:
dr. G.P.J. Draaijers (richtlijnenadvies)
drs. P.J. Jongejans (toetsingsadvies)

BIJLAGE 4

Lijst van inspraakreacties en adviezen

nr.	datum reactie	van persoon of instantie	plaats
1.	20070130	Mondelinge zienswijze van M. Francke	Bonn, Duitsland
2.	20070130	Mondelinge zienswijze van A.G.M. IJsermans	Steenbergen
3.	20070130	Mondelinge zienswijze van dhr. Lippens	Breskens
4.	20070130	Mondelinge zienswijze van W. Bock	Breda
5.	20070130	Mondelinge zienswijze van dhr. Blaakman en dhr. Hagoort	Breskens
6.	20070130	Mondelinge zienswijze van dhr. Segers	Breskens
7.	20070130	Mondelinge zienswijze van A. van Damme	Groede
8.	20070130	Mondelinge zienswijze van mevr. Crans	Breskens
9.	20070130	Mondelinge zienswijze van mevr. De Maertelaere	Groede
10.	20070124	B.T. Tetteroo	Breskens
11.		H.O. de Roode	Amerongen
12.	20070202	M. Verduijn	Breskens
13.	20070204	E.J. Blaakman	Breskens
14.	20070131	Gemeente Sluis	Sluis
15.	20070131	H. de Schipper	Breskens
16.	20070213	Den Hollander Advocaten namens Stichting de Vebeterde Gebieds Aanpak Breskens Goede Stichting Duinbehoud	Middelharnis
17.	20070219	A. de Grootte	Leiden
18.	20070216	Zuidelijke Land- en Tuinbouworganisatie (ZLTO)	Assenede
19.	20070216	Vereniging van Eigenaren in Rekreatiepark Schoneveld	Oostburg
20.	20070213	Kamer van Koophandel voor Zeeland	Breskens
21.	20070215	T. Koek-de Jong	Middelburg
22.	20070212	Zeeuws Milieufederatie	Breskens
23.	20070220	Peter en Bea Nagelkerke-Rijckaert	Goes
24.	20070218	W. van Hove	Breskens
25.	20070216	C. van Rooij van der Sluijs	Schilde (België)
26.	20070220	Waterschap Zeeuwsch-Vlaanderen	Breskens
27.	20070109	L. van de Wege	Terneuzen
28.	20070220	F.C.A. Ploegaert	Groede
29.	20070219	J.L.G. de Meester	Breskens
30.	20070219	Familie Verschelling	Breskens
31.	20070220	Maatschap de Maertelaere van Waes	Breskens
32.	20070221	Blankenstijn Beheer & ExploitatieBV	Groede
33.	20070221	Familie B. en M. Laska	Sluis
34.	20070216	Dr. H. en E. Cursiefen	Köln
35.	20070216	D. Singh	Düsseldorf
36.	20070219	J.A. Buijsse-Boonman	Breskens
37.	20070120	Agrarische Jongeren Kontakt Zeeuwsch-Vlaanderen	Groede
38.	20070219	Ministerie LNV, Regio Zuid	Groede
39.	20070222	W. de Waal	Eindhoven
40.	20070220	Vereniging van Recreatieondernemers Nederland (RECRON) Zeeuwsch-Vlaanderen	Hoogerheide
41.	20061009		Groede

nr.	datum reactie	van persoon of instantie	plaats
42.	20061001	G.Y.M. van Rooij	Breskens
43.	200610	G. Wegter	Valkenswaard
44.	20061002	A. de Coesemaeker	Brugge, België
45.	20061002	F. Babijn	Oostburg
46.	20070305	Provincie Zeeland, consultatiegroep Toerisme Zeeland	Middelburg
47.	20070306	Ministerie LNV, Directie regionale zaken	Eindhoven
48.	20070220	A.M. Manneke	Breskens
49.	20070305	W.W. van Zandbrink, namens Gebiedscommissie Gebieds Gerichte Aanpak West Zeeuwsch-Vlaanderen	Middelburg

Alle bovengenoemde inspraakreacties zijn ontvangen door het bevoegd gezag dat ze op de navolgende datum(s) aan de Commissie ter beschikking heeft gesteld:

nrs. 1 t/m 11 op 7 februari 2007
nrs 12 t/m 15 op 12 februari 2007
nrs. 16 t/m 26 op 26 februari 2007
nrs. 27 t/m 45 op 9 maart 2007
nrs. 46 en 47 op 15 maart 2007
nrs. 48 en 49 op 22 maart 2007

**Toetsingsadvies over het milieueffectrapport
Project 'Waterdunen'**

De gemeente Sluis, Molecaten BV, de provincie Zeeland en het Zeeuws Landschap hebben gezamenlijk het voornemen het plan Waterdunen nabij Nieuwe Sluis in West Zeeuwsch-Vlaanderen uit te voeren. In het plan wordt kustversterking gecombineerd met de ontwikkeling van hoogwaardige verblijfsrecreatie en nieuwe natuurgebieden. Voor dit plan is een MER opgesteld, op basis waarvan een nader uit te werken voorkeursalternatief zal worden gekozen.

ISBN: 978-90-421-2039-6